

Gefinancierd door
de Europese Unie

Studiereis: Fauna-inclusieve Architectuur Amsterdam

Inhoud:

Op 19 en 20 september trekken we met de trein naar Amsterdam om fauna-inclusieve architectuur te bewonderen in en rond Amsterdam. Amsterdam is een voorloper op vlak van natuurinclusieve architectuur; al sinds 2018 legt de stad de focus op architectuur met hoge natuurwaarden. Amsterdam publiceerde toen al het 'Handboek Natuurinclusief Bouwen en Ontwerpen', gericht op stedenbouwers, ontwerpers, architecten, landschapsarchitecten en ontwikkelaars. Waar we in Vlaanderen dikwijls nog twijfelend de eerste stappen zetten qua natuurinclusief bouwen, pakken ze in Nederland de laatste jaren echt uit met enkele pareltjes op vlak van architectuur waar fauna en flora een essentieel deel van uitmaken. Dikwijls zijn er al monitoringstudies geweest op vlak van flora en fauna, maar ook andere aspecten zoals de positieve impact op de menselijke bewoners en het positieve effect op de buurt, zijn zaken waar we iets van kunnen leren. Aangezien we begeleid worden door twee architecten, één van Vlaamse zijde en één van Nederlandse kant, wordt ook uitgebreid tijd besteed aan discussie over hoe bepaalde bouwdetails omgevormd werden voor fauna en flora en welke architectonische aanpassingen nodig waren.

Vanuit Vlaanderen worden we begeleid door architect Joris Van Reusel van HOP.studio. Joris is al 30 jaar architect, geeft les aan de KU Leuven (Faculteit Architectuur, Studio Birds & Buildings) en was mede-oprichter van HOP.office. Daarnaast is hij natuurgids en vogelkenner. Hij nam ook deel aan de opleiding tot fauna-adviseur van Inverde. HOP.office is een architectenbureau gevestigd in Antwerpen en trok al van bij de opstart in 2019 aan de kar van natuurinclusiviteit. Zowel in private woningbouw als publieke projecten, bij nieuwbouw en restauraties onderzoekt HOP.office hoe hun gebouwen een meerwaarde kunnen creëren voor de biodiversiteit. Voor de Vlaamse bouwmeester zette het bureau het onderzoeksproject Filling the gap(s) op, om de expertise van ontwerpers en ecologen in de praktijk beter te kunnen verbinden.

Ter plaatse worden we bijgestaan door een Nederlandse architect, Peter van Assche, oprichter van het Amsterdamse bureau SLA. Daarmee werkt hij aan ontwerpen die de transitie naar een regeneratieve economie stimuleren. Door het samenbrengen van design, onderzoek, bouwen en uitvinden verkent SLA in stedelijke architectuurprojecten, maar ook via eigen initiatieven de mogelijkheden van nieuwe materialen, energie-efficiëntie, afvalbeheer, innovatieve ontwikkelingsprocessen en slimme woon- en werksystemen. Peter is lector aan de Academie van Bouwkunst in Amsterdam (Architecture and circular thinking) en supervisor bij stedelijke ontwikkelingsprojecten. Hij kent de Amsterdamse bouwpraktijk door en door, voelt er de actuele 'architectuurvibes' en deelt graag zijn kritische kijk op de zaak.

Op deze tweedaagse excursie zien we heel wat uiteenlopende architectuurprojecten. Bij elk project krijgen we informatie over wat dit project zo natuur- en fauna-inclusief maakt en het verhaal over hoe het tot stand gekomen is. We laten ontwerpers, ontwikkelaars, bewoners, stadsecologen e.a. aan het

woord. Waarom werd er gekozen voor een natuurinclusieve aanpak? Hoe was de samenwerking tussen architect, ecooloog, aannemer en opdrachtgever? Wat waren de uitdagingen en wat zijn de uiteindelijke oplossingen of compromissen bij het ontwerpen en opmaken van bepaalde bouwdetails? En wat zijn de ervaringen zo veel jaar na realisatie? Zijn de faunavoorzieningen effectief gebleken en werken ze voor de bedoelde flora en fauna? Of zou men het in de toekomst anders aanpakken? En wat was de sturende rol van de overheid hierbij?

Tijdens deze tweedaagse bezoeken we een verscheidenheid aan gebouwen en publieke ruimtes. Openbare en private projecten, groot en klein, renovatie en nieuwbouw, alles komt aan bod. Onder andere de volgende sites staan alvast op het lijstje:

- **Ijburg:** aan de oostzijde van Amsterdam wordt op zes nieuwe eilanden in het IJsselmeer een nieuwe stadswijk voor zo'n 18.000 woningen ontwikkeld. Natuurinclusiviteit maakte deel uit van het stedenbouwkundig concept, waarin tal van nieuwe gebouwen en infrastructuren zich inpassen (masterplan: Architecten Cie.).
- **De Warren** (architect: Natrufile Architecture, 2022) is een uniek samenleefgebouw op maat van de bewoners die hiervoor een wooncoöperatief opstartten om betaalbaar te kunnen wonen mét duurzame ambities. Dat streven leest men het best af van de natuurinclusieve gevels die uit oersterke oude meerpalen zijn opgetrokken.
- **Spaardammerhart** (architect: Korth Thielens Architecten & Maarten Lok, DS Landschapsarchitecten, 2021): een woningbouwproject met tachtig huur- en koopwoningen rond een openbaar hof dat zich architecturaal inpast in een historische woonwijk in de binnenstad. Het project integreert zich ook ecologisch in de buurt, door groene verbindingen en allerlei voorzieningen voor vogels, vleermuizen en insecten.
- **Groenmarkt** (R. Janssen Architecten, De Dakdokters e.a, 2021): tussen de Amsterdamse grachten creëren twee nieuwbouwblokken voor wonen en werken een omsloten, autovrij buurtplein. De gebouwen zijn uitgerust met mooi geïntegreerde faunavoorzieningen en een doordacht gevelgroensysteem. Op het dak bevindt zich een natuurdak in de vorm van een duinenlandschap.
- **Vertical** (Studio Donna, 2019-2023) is een monumentaal woongebouw met héél veel inbouw-vogel-voorzieningen die als ornamenten zijn uitgewerkt. Het gebouw is een stedelijke rots die een grote gierzwaluwenkolonie kan huisvesten.
- **Zuidas:** aan de zuidzijde van de stad ontwikkelt zich in snelbouwtempo een hoogbouwwijk waarin 'gebouwde natuur' op grote schaal wordt onderzocht. In projecten zoals The Pulse (architecten MVSA, VMX en Delva) en The Valley (architect: MVRDV, 2022) worden complexe skyscrapers - geïnspireerd op landschappen van monumentale rotsen, kloven en valleien - en dakbossen ingezet als ecologische verbindingen tussen groene structuren. Deze projecten tarten de verbeelding en dagen de natuur uit om ze te veroveren op de gevels, daken en terrassen.

Op onze route passeren we nog enkele boeiende plekken zoals het iconisch gebouw 'Het Schip' (Amsterdamse School), huismussenkolonies en groene kades.

Programma

VRIJDAG 19 september 2025

7.50u: afspraak in Antwerpen-Centraal

9.50u: aankomst in Amsterdam-Centraal

10.30u – 12.00u: fietsroutes langs natuurinclusieve gebouwen vanaf het station naar het Volkshotel + check-in

12.00u – 13.00u: picknick (eigen lunchpakket)

13.00u – 18.00u: fietstocht langs natuurinclusieve gebouwen in Amsterdam centrum, met vieruurtje in binnentuin gebouw Spaardammerhart

18u – 20u: avondeten (centrum of noord); terugrit naar hotel met de fiets

ZATERDAG 20 september 2025

8.00u – 9.00u: ontbijt en check-out hotel

9.00u – 17.00u: fietstocht via Amsterdam Noord naar Amsterdam Oost (IJburg) met bezoek aan heropbloeiende en nieuwe stadswijken en natuurinclusieve projecten op de eilanden in de IJssel - lunch op het Strandeiland

18.10u: terugrit met de trein van Amsterdam-Centraal naar Antwerpen-Centraal

19.30u: aankomst in Antwerpen-Centraal

Deze opleiding wordt georganiseerd in het kader van het project Natuur-inbouw onder Interreg Vlaanderen-Nederland. Dit project is medegefinancierd door de Europese Unie. [LINK: <https://interregvland.eu/natuur-inbouw/over-ons>]

Interreg
Vlaanderen-Nederland

Gefinancierd door
de Europese Unie

